

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat a kis értékű követelések esetén alkalmazható európai eljárás bevezetéséről szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre”

(COM(2005) 87 final – 2005/0020 (COD))

(2006/C 88/14)

2005. április 4-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció véleményét 2006. január 23-án elfogadta. (Előadó: Jorge Pegado Liz).

2006. február 14–15-én tartott, 424. plenáris ülésén (február 14-i ülés) az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság egyhangúlag elfogadta az alábbi véleményt.

1. A javaslat lényegi tartalma, következtetések és ajánlások

1.1 A kis értékű követelések esetén alkalmazható európai eljárás bevezetéséről szóló rendeletre tett javaslatával⁽¹⁾ az Európai Bizottság folytatja a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség kialakítására és fokozatos fejlesztésére irányuló kezdeményezések sorozatát. Mindezt a polgári peres eljárások megfelelő lefolyása előtti akadályok megszüntetése és európai szinten a polgári perek egyszerűsítése révén kívánja elérni, amint azt a Bel- és Igazságügyi Tanács 1998. december 3-i ülésén elfogadott cselekvési tervében⁽²⁾ elő is irányozta.

1.2 Összhangban az összes többi korábbi, a jog érvényesülésén alapuló európai térség létrehozására irányuló európai bizottsági és tanácsi kezdeményezéssel kapcsolatban megfogalmazott álláspontjával, az EGSZB üdvözli és támogatja a javaslatot. A javasolt jogi alap szilárd, ezáltal lehetővé teszi, hogy az eljárás ne pusztán a határokon átnyúló, hanem a belső jogviták során is alkalmazható legyen (mely esetben alkalmazása fakultatív). A javaslat célja pedig annak biztosítása, hogy a felek egyenlő jogokkal rendelkezzenek az igazságos, gyors, eredményes és mindenki számára hozzáférhető jogvita-rendezési eljáráshoz az összes tagállamban.

1.3 Az EGSZB gratulál az Európai Bizottságnak a javaslat technikai és jogi szempontból egyaránt szilárd jellegéhez, amely megmutatkozik a cikkenként hozzáfűzött megjegyzésekben⁽³⁾ is. Üdvözli a javaslat által érintett különböző érdekek között megteremtett egyensúlyt, valamint a jól strukturált, alaposan átgondolt és érthetően bemutatott hatásvizsgálatot⁽⁴⁾.

1.4 Az EGSZB által hozzáfűzött általános és konkrét megjegyzések kizárólag a javaslat megerősítését és az abban foglalt néhány mechanizmus pontosítását szolgálják, és céljuk a javaslat hatékonyságának maximalizálása és a lehető legmagasabb garanciák biztosítása az érintett felek jogainak tiszteletben tartása tekintetében.

1.5 Az EGSZB tehát arra biztatja az Európai Bizottságot, hogy fogadja el az alább megfogalmazott ajánlásokat, és sürgeti a tagállamokat, hogy támogassák az Európai Bizottság javaslatát, annak jelenlegi hatókörét és tartalmát.

2. Bevezetés. A javaslat célja

2.1 Ez a javaslat teljesíti a 2002. december 20-án kiadott zöld könyvben⁽⁵⁾ szereplő egyik legfontosabb célkitűzést; a másik célkitűzéssel, a fizetési meghagyás európai eljárásának létrehozásával⁽⁶⁾ az Európai Bizottság már egy évvel ezelőtt foglalkozott egy rendeletjavaslatában, melyről az EGSZB véleményt⁽⁷⁾ is adott ki.

2.2 Az Európai Bizottság, miután alaposan szemügyre vette a Parlamentnek, ill. az EGSZB-nek a zöld könyvről írott kommentárjait, ill. ajánlásait, most rendeletre tesz javaslatot, amelynek célja a kis értékű követelésekkel kapcsolatban egy EU-szerte egységes eljárás kialakítása. Az eljárás választható lesz, és egyaránt alkalmazható majd a határokon átnyúló és a tagállamokon belüli jogviták esetében.

2.3 A kezdeményezés azon alapul, hogy a tagállamok polgári jogrendszerei különbözőek, és a határokon átnyúló kis értékű követelések a vitott összegekhez képest aránytalanul magas költségeket, valamint a pereskedések elnyúlását eredményezik.

2.4 Az Európai Bizottság szeretné kiterjeszteni a javasolt eljárás hatályát a tagállamokon belüli jogvitákra is, hogy minden jogalany egyenlő elbánásban részesüljön, és hogy ne torzuljon a gazdasági szereplők közötti verseny. Ez összhangban van az EGSZB-nek a zöld könyvről megfogalmazott véleményével, ugyanakkor azt is biztosítja, hogy az eljárás megfelelően az arányosság és szubszidiaritás elvének.

2.5 A szöveg világosan említi a javasolt eljárás fakultatív jellegét: a hitelező bármikor más eljárás mellett dönthet, országa törvényeinek megfelelően. Az Európai Bizottság álláspontja és az EGSZB véleménye itt is egyezik.

⁽¹⁾ COM(2005) 87 final, 2005. 03. 15.

⁽²⁾ HL C 19, 1999. 01. 23.

⁽³⁾ Lásd a SEC(2005) 352 mellékletet, 2005.03.15.

⁽⁴⁾ Lásd a SEC(2005) 351 mellékletet, 2005.03.15.

⁽⁵⁾ COM(2002) 746 final, 2002. 12. 20. – az EGSZB-velemény előadója: Jörg Freiherr Frank von Fürstenwerth (HL C 220, 2003.9.16.)

⁽⁶⁾ COM(2004) 173 final, 2005. 03. 19.

⁽⁷⁾ HL C 221., 2005.9.8.

2.6 Az eljárást az Európai Bizottság az alábbi alapelveket szem előtt tartva alakította ki:

- a) az eljárás a lehető legegyszerűbb legyen, és szabványos formanyomtatványokon alapuljon;
- b) a rövid határidők felgyorsítják az eljárást;
- c) általános elvként az eljárás írásban történjen, szóbeli meghallgatás nélkül; ha azt a bíróság szükségesnek ítéli, a meghallgatást audio-, video- vagy e-mail konferencia útján is lefolytathatja;
- d) a bíróságnak biztosítania kell a kontradiktórius eljárás elvének érvényesülését, és a bizonyítási eszközök meglétét;
- e) a bíróság széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik a bizonyításvétel és a bizonyítási eszközök értékelése tekintetében;
- f) függetlenül attól, hogy rendelkezésre áll-e jogorvoslati eszköz, a határozatnak azonnal végrehajthatónak kell lennie és összhangban kell lennie a nemzeti törvényekkel; biztosítani kell a határozat elismerését és végrehajtását egy másik tagállamban, végrehajthatósági határozat szükségessége és az elismerés megtámadásának lehetőségére is;
- g) ügyvéd általi képviselet ne legyen kötelező

3. Előzmények és párhuzamos kezdeményezések

3.1 A közösségi intézmények – köztük az Európai Parlament⁽⁸⁾ és az EGSZB⁽⁹⁾ – dokumentumaikban már régóta hangoztatják, hogy egyszerűbb és szabványosított polgári peres eljárásokat szeretnének a gyorsabb és hatékonyabb igazságszolgáltatás érdekében.

3.2 Ezekkel a gondokkal – melyeket főként a gazdasági szféra résztvevői: szakmabeliek és fogyasztók hangoztatnak – az Európai Bizottság is tisztában van, és már régóta töpreng azon, mi lenne ezekre a legjobb megoldás. Ebben a tekintetben különös jelentőséggel bír a fogyasztóvédelmi jogszabályok új területén történt előrehaladás⁽¹⁰⁾.

⁽⁸⁾ Lásd a következő EP-határozatokat: A2-152/86 (1987. 03. 13.), A3-0212/94 (1994. 04. 22.) és A-0355/96 (1996. 11. 14.)

⁽⁹⁾ Vélemény a fogyasztók igazságszolgáltatáshoz való hozzáféréséről szóló zöld könyvről (előadó: Ataíde Ferreira, HL C 295., 1994.10.22.), valamint „Az egységes piac és a fogyasztók védelme: lehetőségek és akadályok” című vélemény (előadó: Ceballos Herrero, HL C 39., 1996.2.12.).

⁽¹⁰⁾ Ezzel kapcsolatban lásd a következő dokumentumokat:

- Az Európai Bizottság közleménye a fogyasztói jogorvoslatokról (COM(84) 692 final, 1984. 12. 12.), és kiegészítő közlemény ugyanezen témáról (COM(87) 210 final, 1987. 05. 07.).
- Az Európai Bizottság közleménye: Új ösztönzés a fogyasztóvédelmi politikához (COM(85) 314 final, 1985. 07. 23.) – HL C 160, 1985. 07. 01.
- Az Európai Bizottság 1996. február 14-i cselekvési terve (COM(96) 13 final)
- Az Európai Bizottság közleménye: Nagyobb hatékonyság az Unión belüli bírósági ítéletek meghozatalában és végrehajtásában (COM(97) 609 final, 1997. 12. 22. – HL C 33, 1998. 01. 31.)
- Zöld könyv a fogyasztók igazságszolgáltatáshoz való hozzáféréséről és a fogyasztói viták rendezéséről az egységes piacon (COM(93) 576).
- Zöld könyv a polgári és kereskedelmi jog vitás ügyeinek más úton történő rendezéséről (COM(2002) 196 final, 2002. 04. 19.)

3.3 Azonban kétségbevonhatatlanul a *Zöld könyv az európai fizetési meghagyási eljárásról és a kis összegű követelések esetén alkalmazható eljárás egyszerűsítésére és gyorsítására szolgáló intézkedésekről* című dokumentum volt az, amely jogszabályi kezdeményezés lehetőségét felvetve foglalkozott a kérdéssel. A zöld könyv pontosan rámutatott az ezen a területen felmerülő legfontosabb kérdésekre, amelyeket a születendő vonatkozó rendeleteknek szabályoznia kell.⁽¹¹⁾

3.4 Ez a kezdeményezés a polgári ügyekkel kapcsolatos jogi együttműködés terén az utóbbi évek során hozott rendkívül fontos intézkedések⁽¹²⁾ egyike.

⁽¹¹⁾ Felvetett tíz, a követelések küszöb- és plafonértékét; a követelések típusát; az eljárás választható vagy kötelező jellegét; a formanyomtatványok alkalmazását; a peres felek képviseletét és a számukra nyújtott segítséget; az alternatív vitarendezést; a bizonyításvételt; a bírósági határozat tartalmát és a meghozatalára rendelkezésre álló időkeretet; a költségeket; és a jogorvoslat lehetőségét érintő kérdést.

⁽¹²⁾ Többek között:

- Az Európai Bizottság 1995. május 12-i ajánlása a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó fizetési időszakokról, valamint az ehhez kapcsolódó közlemény (HL L 127., 1995.6.10. és HL C 144., 1995.6.10.)
- 1998. május 19-i 98/27/EK irányelv a fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról (HL L 166., 1998.6.11., 51. old.)
- 2000. június 29-i 2000/35/EK irányelv a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről (HL L 200., 2000.8.8.)
- 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról (Brüsszel I) (HL L 12., 2001.1.16.). Az EGSZB-velemény előadója: Henri Malosse (HL C 117., 2000.4.26.)
- a nem vitatott követelésekre vonatkozó európai végrehajtó okirat létrehozásáról szóló, 2004. április 21-i 805/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 143., 2004.4.30.). Az EGSZB-velemény előadója: Guido Ravoet (HL C 85., 2003.4.8.)
- 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendelet a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködéséről (HL L 174., 2001.6.27.). Az EGSZB-velemény előadója: Bernardo Hernández Bataller (HL C 139., 2001.5.11.)
- Intézkedési program a polgári és kereskedelmi ügyekben hozott döntésekben a kölcsönös elismerés elvének megvalósításáról (HL C 12., 2001.1.15.)
- 2000. május 29-i 1346/2000/EK tanácsi rendelet a fizetéseketleneségi eljárásról (HL L 160., 2000.6.30.). Az EGSZB-velemény előadója: Guido Ravoet (HL C 75., 2000.3.15.)
- 2000. május 29-i 1347/2000/EK tanácsi rendelet a házassági ügyekben és a mindkét házastárs gyermekek iránti szülői felelősségére vonatkozó eljárásokban a joghatóságról és a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról; ugyanott. Az EGSZB-velemény előadója: Paolo Braghin (HL C 368., 1999.12.20.)
- 2000. május 29-i 1348/2000/EK tanácsi rendelet a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről; ugyanott. Az EGSZB-velemény előadója: Bernardo Hernández Bataller (HL C 368., 1999.12.20.)
- A Tanács határozata (2001. május 28.) polgári és kereskedelmi ügyekben egy Európai Igazságügyi Hálózat létrehozásáról (HL L 174., 2001.6.27.). Az EGSZB-velemény előadója: Daniel Retureau (HL C 139., 2001.5.11.)
- Az Európai Bizottság közleménye a belső piaci kifizetések új jogi keretéről (COM(2003) 718 final, 2003. 12. 02.) Az EGSZB-velemény előadója: Guido Ravoet (HL C 302., 2004.12.7.)

3.5 A nem vitatott követelésekre vonatkozó európai végrehajtó okirat létrehozásáról szóló, 2004. április 21-i 805/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet⁽¹³⁾ és a fizetési meghagyási eljárásokra vonatkozó fenti európai bizottsági javaslat külön említést érdemel, mivel erősen kapcsolódik az Európai Bizottság jelenlegi javaslatához. Mindkét szöveg ugyanis ugyanannak a helyzetnek – azaz, hogy az igazságszolgáltatás egységes területén a polgári jogi ítéletek egyszerűbb és hatékonyabb végrehajtására van szükség – egy-egy szempontját vizsgálja.

4. Jogi eszköz és jogalap

4.1 Az ezen a területen elfogadott kezdeményezések legtöbbszörrel összhangban az Európai Bizottság a Szerződés 61. c) és 65. cikkeit alapul véve rendeletjavaslat megfogalmazása mellett döntött.

4.2 Az EGSZB teljes mértékben támogatja az Európai Bizottság javaslatát. Az EGSZB már a zöld könyvről, illetve a fizetési meghagyási eljárásokról megfogalmazott korábbi véleményeiben is világosan és egyértelműen rendelet kibocsátása mellett érvelt.

4.3 Ugyanilyen mértékben támogatja továbbá az Európai Bizottság jogalapválasztását, amely jóval több, mint az idevonatkozó jogi terminusok pusztá formális értelmezése. Csak így lehet eleget tenni az egységes közösségi jogi térség megvalósításáról szóló célkitűzésnek. Az Európai Bizottság külön dicséretet érdemel a közösségi szintű fellépés szilárd, technikailag és jogi szempontból is helytálló igazolásáért, amely teljes összhangban áll a szubszidiaritás és arányosság elvével egyaránt.

4.4 Az EGSZB továbbá újfent hangsúlyozza, hogy az ilyen jellegű és horderejű kezdeményezés, amely jelentős mértékű beruházásokat is maga után von, csak abban az esetben indokolt, ha (bár választható módon) a tagállamokon belüli jogviták esetén is alkalmazható. Úgy véli, hogy az eljárás hatókörének leszűkítése a határokon átnyúló jogviták rendezésére kétségbe vonhatja annak helytállóságát, sőt akár szükségességét is⁽¹⁴⁾.

5. Általános megjegyzések

5.1 Az EGSZB örömmel fogadja a rendelettervezetet, amely a Zöld könyv az európai fizetési meghagyási eljárásról és a kis értékű követelések esetén alkalmazható eljárások egyszerűsítésére és gyorsítására szolgáló intézkedésekről (COM(2002) 746 final) tárgyban írott észrevételeinek nagy részét is magában foglalja.

5.2 A zöld könyvről írott véleményében az EGSZB így fogalmazott: „A kis értékű követelések esetén alkalmazható európai eljárás kialakításakor a legfőbb cél megfelelő intézkedéseket találni az effajta perek felgyorsítására anélkül, hogy egyúttal kockára tennénk az érintett felek számára jogilag biztosított feltételeket.”

⁽¹³⁾ COM(2002) 159 final, HL C 203, 2002.8.27. Az EGSZB-velemény előadója: Guido Ravoet (HL C 85., 2003.4.8.)

⁽¹⁴⁾ Mivel, ahogyan az a hatásvizsgálatból egyértelműen látszik, a kifejezetten határon átnyúló, kis értékű követelésekből eredő jogviták száma várhatóan a közeljövőben is alacsony marad.

5.3 Az EGSZB úgy véli, hogy bár a javaslat néhány apróbb módosításra szorul, kiegyensúlyozott választ ad a gyors és a költségek tekintetében mindenki által hozzáférhető adósságbehajtás és az érintett feleket megillető jogok biztosításának kérdésére.

5.4 Ha azonban az a cél, hogy az új rendszer valóban sikeres legyen az igazságos, gyors és olcsó vitarendezés terén, elengedhetetlen – és erre az EGSZB szeretné külön felhívni a figyelmet –, hogy ne csak a jogászok, hanem a közvélemény is megfelelő tájékoztatást kapjon erről a lehetőségről, mégpedig egy olyan tájékoztató kampány keretében, amely kidomborítja az eljárás alkalmazásának előnyeit, ugyanakkor rámutat az általános, hagyományos rendszerekkel szemben fennálló korlátaira is (költségek, bizonyítás, fellebbezések, ügyvédek igénybevétele, harmadik fél általi képviselő, határidők stb.).

5.5 Ezenkívül ha a rendszert sikeresen alkalmazni kívánjuk a határon átnyúló viták esetében, megoldást kell találni a nyelvi sokszínűség áthidalására, és az érintetteknek, azaz a bíróságoknak, a jogi szakembereknek és a vitás feleknek egyaránt pontosan meg kell tudniuk érteni az eljárás során használatos kifejezéseket; ehhez pedig jelentős erőfeszítésre van szükség az eljárásban alkalmazott nyomtatványok érthetővé tétele végett.

5.6 Az EGSZB továbbra is tartja magát az ebben a tárgyban már többször is kifejtett álláspontjához, és megerősíti az alternatív vitarendezési formák (ADR) fejlesztése és megerősítése iránti elkötelezettségét. Az EGSZB véleménye szerint az alternatív vitarendezési formákat szigorú, világosan meghatározott elveknek és szabályoknak kellene vezérelniük, és közösségi szinten összehangoltak kellene lenniük. A javaslat indokló része pedig tartalmazhatna hivatkozást ezekre az eljárásokra.

6. Konkrét megjegyzések

6.1 2. cikk – Hatály

6.1.1 Az EGSZB úgy véli, hogy tekintettel az áruk és szolgáltatások jelenlegi értékére, a javasolt 2 000 eurós felső értékhatár nagyszámú esetben egyértelműen nem elegendő. Amennyiben jogorvoslatra is van lehetőség (13., 15., és 16. cikk) az EGSZB véleménye szerint a felső értéket legalább 5 000 euróban kellene megállapítani. Pusztán gazdasági szempontból és a bővített hatásvizsgálatban szereplő költségbebecslések fényében a költségplafon megemlése a költségek arányosnál is jelentősebb csökkenését eredményezné.

6.1.2 Nem világos, hogy mit kell érteni azon a kijelentésen, hogy e rendelet nem terjed ki „különösen” az adó-, vám- és közigazgatási ügyekre. Mivel itt a rendelet hatálya alá nem tartozó felekről beszélünk, a felsorolásnak – jogi szempontból – korlátozónak és nem indikatívnak kellene lennie. A kizárást tehát törölni kellene az első bekezdésből (utolsó mondat) és hozzá kellene adni a 2. bekezdésben található felsoroláshoz.

6.1.3 Az sem egyértelmű, hogy a választottbíráskodás miért került a 2. cikk (2) bekezdésének e) albekezdésébe, hiszen semmilyen kapcsolatban sem áll a többi albekezdésben található témákkal. A választottbíráskodás az alternatív vitarendezés egyik formája, amely jellegénél fogva egyértelműen nem tartozik a rendelet hatálya alá, ezért meg sem kellene említeni a felsorolásban. Az EGSZB tehát ennek az albekezdésnek az elhagyását javasolja.

6.1.4 Az EGSZB sajnálattal veszi tudomásul Dánia döntését, hogy az ehhez a tárgyhoz tartozó jól ismert általános okok miatt⁽¹⁵⁾ teljesen ki kíván maradni a rendelet végrehajtásából, reméli azonban, hogy a jövőben az egységes európai térség teljes megvalósítása előtt álló akadályok elhárulnak⁽¹⁶⁾. Örömmel hallja ugyanakkor, hogy az Egyesült Királyság és Írország fontolgatja a rendszerhez való csatlakozás lehetőségét, amint azt más hasonló kezdeményezések esetében is tette.

6.2 3. cikk – Az eljárás megindítása

6.2.1 Az EGSZB úgy véli, hogy az elévülési idő megszakításának kérdését a tagállamok jogszabályaira kell bízni. Ha nem így történik, akkor a 3. cikk (4) bekezdésének figyelembe kellene vennie a kereset benyújtásának számos különböző módját, és ki kellene kötnie, hogy az elévülési idő megszakad a keresetlevél benyújtásának napján (tekintettel a kézbesítés során előforduló késedelmekre – különösen határokon átnyúló jogviták esetén –, a benyújtást igazolni kellene)⁽¹⁷⁾.

6.2.2 Az EGSZB üdvözlöi a 3. cikk 6 bekezdése által a felperes számára kínált lehetőséget, hogy keresetlevelét kiegészítse vagy kijavítsa. Az EGSZB hasonló javaslatot tett a fizetési meghagyás európai eljárásának létrehozásáról szóló rendelethez tett javaslat megvitatása során, ezért nagy örömeire szolgál, hogy ez a rendelet tartalmazza ezt a lehetőséget. Úgy véli ugyanakkor, hogy a helyesbítések elvégzésére ésszerűen rövid határidőt kell szabni.

6.2.3 Az EGSZB aggodalmát fejezi ki a 3. cikk (7) bekezdésének utolsó részében foglalt rendelkezés miatt. Ki fogja nyújtani a „segítséget”? A segítséget nyújtó rendelkezni fog-e az ehhez szükséges megfelelő képesítéssel? Az EGSZB nem feltétlenül korlátozná ezt a szerepet az ügyvédekre és jogtanácsosokra, de hangsúlyozni szeretné, hogy az említett „gyakorlati szempontok” között előfordulhatnak jogi ismereteket igénylők is. Az érintetteket ezenkívül fel kell készíteni ennek a feladatnak az ellátására, mégpedig honorárium nélkül, és nehézségekbe ütközhet olyan önkénteseket találni bizonyos tagországok bíróságain, akik késznek ezt a feladatot fizetés nélkül ellátni. A jogi szakemberek akár nem engedélyezett, etikai kódexükkel szemben álló ügyvitelnek is tekinthetik e feladat gyakorlását.

⁽¹⁵⁾ Az Amszterdami Szerződéshez csatolt jegyzőkönyv Dánia álláspontjáról szóló 1. cikke értelmében Dánia nem vesz részt a Szerződés IV. címe alatt, az igazságügy és belügy terén javasolt intézkedések Tanács által történő elfogadásában.

⁽¹⁶⁾ Ahogyan az már megtörtént az Európai Közösségek és a Dán Királyság között a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló megállapodás esetében (a Tanács 2005. szeptember 20-i határozata, HL L 299, 2005.11.16.).

⁽¹⁷⁾ Hasonlóan az Európai Bizottságnak a bírósági iratok kézbesítéséről szóló jelenlegi javaslatához.

6.3 4. cikk – Az eljárás lefolyása

6.3.1 Bár az EGSZB megérti azokat az okokat, amelyek általánosságban az írásbeli eljárás mellett szólnak, mégis rá kíván mutatni a szóbeli tárgyalás előnyeire, különösen a vita rendezésére tett kísérletek megkönnyítése, valamint az emberi jogokról szóló európai egyezmény 6. cikkében és az Európai Unió alapjogi chartájának 47. cikkében megfogalmazott alapelvek megőrzése terén.

6.3.2 A 4. cikk (5) és a 4. cikk (6) bekezdése lehetővé teszi ellenkövetelés támasztását, még abban az esetben is, ha az a követeléstől különböző jogviszonyból származik is.

6.3.2.1 Az ilyen eljárásokban, melyek lényege, hogy gyorsak és messzemenően informálisak, az EGSZB szerint komoly hiba ellenkövetelés támasztását lehetővé tenni anélkül, hogy ez automatikusan rendes eljárássá ne alakítaná az ügyet.

6.3.2.2 Az EGSZB véleménye szerint ha az ellenkövetelés nem ugyanabból a jogviszonyból származik, mint a követelés, akkor semmi esetre sem szabad elfogadni.

6.3.2.3 Az EGSZB mindenesetre úgy véli, hogy ha az ellenkövetelés megengedett, akkor nem haladhatja meg az eljárásra vonatkozó felső értékhatárt, mivel ez aláásná az eljárás célját.

6.3.3 A 4. cikk (7) bekezdése szerint ha egy dokumentumot nem az 1348/2000/EK rendeletben előírt nyelven állítanak ki, a félnek „javasolják” a dokumentum lefordítását. Ha a fél ennek nem tesz eleget, az milyen következményekkel jár a keresetre és az eljárásra nézve? Ezt a pontot pontosítani kell, hiszen rendeletről van szó, és nem várhatjuk a tagállamoktól, hogy orvosolják a benne található hiányosságokat, kivéve, ha olyan kérdéstről van szó, amely a 17. cikk, az alkalmazandó eljárási jog általános elvei alá tartozik.

6.4 5. cikk – Az eljárás befejezése

6.4.1 Az 5. cikk (1.) bekezdésének c) albekezdése portugál nyelven a „*citar as partes*” szavakat használja. Jogi szempontból azonban *citação* és *notificação* között különbség van, szigorúan véve jelen esetben „*notificação*”-ról és nem „*citação*”-ról beszélhetünk. Az EGSZB ezért azt javasolja, hogy az Európai Bizottság módosítsa ennek az albekezdésnek a portugál nyelvű változatát, és cserélje ki a „*citar*” szót „*notificar*”-ra. (*)

6.4.2 Meg kell határozni a tárgyalás összehívására rendelkezésre álló határidő maximumát.

6.5 6. cikk – Tárgyalás

6.5.1 Az EGSZB üdvözlöi a meghallgatáson – a műszaki feltételek rendelkezésre állásának függvényében – az új technológiák alkalmazását lehetővé tévő szabályok elfogadását.

(*) A fordító megjegyzése: A szerző a bírósági értesítés és bírósági idézés közötti különbségre utal, és azt állítja, hogy jelen esetben idézésről van szó. A magyar változatban a „megidézi a feleket” kifejezés szerepel.

6.5.2 Az EGSZB azonban felhívja az Európai Bizottság figyelmét arra, hogy mivel az egyes új technológiák pontos alkalmazási tere nincs meghatározva, alkalmazásuk bizonyos helyzetekben veszélyeztetheti a védelem biztosítását és az eljárásra vonatkozó alapvető elveket, köztük a biztonságot, a bizonyosságot, a kontradiktórius eljárást és a közvetlen kapcsolatot. Erre példa lehet, ha e-mail összeköttetést alkalmaznak egy tanú kikérdezésekor vagy egy szakértői bizonyítás felvételekor.

6.5.3 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a vallomások valóságának biztosítása érdekében szükség van olyan eszközök alkalmazására, mint például az elektronikus aláírás. Gondoskodni kell róla, hogy a helyi bíróságok rendelkezzenek a jogi szempontból hiteles vallomások másik – akár külföldi – bírósághoz való továbbításához szükséges technikai infrastruktúrával (azaz a vallomást képesek legyenek titkosított adatátvitellel elküldeni, illetve a bizonyításfelvételt audio-, video- vagy e-mail konferencia útján lefolytatni).

6.5.4 Az EGSZB tehát arra biztatja az Európai Bizottságot, hogy módosítsa a 6. cikk (1) bekezdésének szövegét és pontosabban határozza meg az új technológiák alkalmazásának hatáskörét, megnevezve, milyen tevékenységre és milyen helyzetben alkalmazható az audiovizuális média, illetve az e-mail.

6.5.5 Az EGSZB ugyanakkor nem érti, hogy ha mindkét fél egyetért abban, hogy a rendelkezésre álló műszaki feltételek megbízhatók, akkor miért van lehetősége bármelyiküknek az új technológiák igénybevételének megtagadására. Ezért tehát ennek a rendelkezésnek az átfogalmazását javasolja, mégpedig olyan módon, hogy a feleknek csak abban az esetben legyen joguk megtagadni az új technológiák igénybevételét, ha a technikai eszközök nem garantálják megfelelően a megbízhatóságot és az egyenlő bánásmódot.

6.6 7. cikk – Bizonyítás felvétele

6.6.1 Az EGSZB aggodalmát fejezi ki a telefon útján történő bizonyításfelvétel miatt. A telefonon keresztül tett vallomások sértetlenségét csak a beszélgetés rögzítése és azt követő leírása által lehet megőrizni. Az EGSZB ezért kéri az Európai Bizottságot, hogy zárja ki a telefon mint érvényes bizonyításfelvételi eszköz alkalmazását abban az esetben, ha a telefonon tett vallomások rögzítésére és leírására nincs lehetőség.

6.6.2 Az EGSZB javasolja a „kivételesen” szó elhagyását a 7. cikk (2) bekezdéséből, egyrészt mivel ez szubjektív megközelítést tesz lehetővé, másrészt mivel a „szakértői bizonyítás” igénybevételéről egyedül a bíró dönthet.

6.7 8. cikk – A felek képvisellete

6.7.1 Mivel a javaslat szerint a felek képviselében nem csak ügyvéd vagy más jogi képviselő járhat el, az EGSZB úgy véli, hogy kifejezett hivatkozást kellene tenni a fogyasztói egyesületekre, hogy képviseljék a fogyasztókat a fogyasztói jogvitákban, illetve a szakmai szervezetekre, hogy képviseljék tagjaikat. A képviselteknek ez a fajtája gyakori például az alternatív vitarendezésben, de általában nem szerepel a tagállamok eljárási jogában.

6.8 9. cikk – A bíróság feladata

6.8.1 Bár első ránézésre a szöveg mást sugallhat, az Európai Bizottság megerősítette, hogy a javaslat nem tükrözi azt az álláspontot, hogy a jogviták rendezése során nemcsak szigorúan a jogforrásokat, hanem a méltányossági szempontokat is figyelembe kell venni („*ex aequo et bono*”). Ez pedig rendkívül fontos, különösen a nem vagyoni természetű kérdésekkel kapcsolatos ügyekben. Ez a tévedés igen sajnálatos: biztosítani kellene ennek az („*ex aequo et bono*”) eljárásnak a lehetőségét, azzal a feltétellel, hogy az elv alkalmazásának hatásairól az érintett feleknek előzetes, világos tájékoztatást kell kapniuk.

6.8.2 A 6.2.3. pontban tett megjegyzések a 9. cikk (3) bekezdésére is vonatkoznak.

6.8.3 A 9. cikk (4) bekezdése tekintetében az EGSZB úgy véli, hogy a bíróságnak minden esetben a felek közötti „egyezségre” kell törekednie. Az „adott esetben” részt tehát törölni kell.

6.9 10. cikk – Határozat

6.9.1 A 10. cikk (2) bekezdésében ki kellene kötni, hogy amennyiben a felek nem tudnak jelen lenni a tárgyaláson, a 6. Cikk (2) bekezdésének megfelelő, szabályos képviseltről kell gondoskodniuk.

6.10 11. cikk – Az iratok kézbesítése

6.10.1 A 11. cikk (2) bekezdése kimondja, hogy amennyiben „a címzett címe bizonyosan ismert”, úgy az iratokat rövidebb úton, például egyszerű levélben, faxon vagy e-mailben kell megküldeni.

6.10.2 Az EGSZB felhívja az Európai Bizottság figyelmét arra, hogy „a címzett címe bizonyosan ismert” kifejezés pontatlan, így súlyos jogi bizonytalanságokat eredményezhet, amelyeknek a felek számára káros következményei lehetnek.

6.10.3 Egyes tagállamokban létezik a kézbesítési cím lehetősége. Ilyenkor ha az irat a szerződő felek által megjelölt kézbesítési címre megérkezett, kézbesítettnek tekintendő, ezért az átvétel igazolására nincs szükség. Az EGSZB úgy véli, hogy a kézbesítési cím létesítménye a cím „biztos ismerésére” vonatkozó követelményeknek nem tesz eleget.

6.10.4 Az EGSZB tehát azt javasolja – amint azt már a fent említett zöld könyvről és a fizetési meghagyási eljárásról megfogalmazott véleményében is hangsúlyozta –, hogy az olyan – például nem ajánlott levél formájában történő – kézbesítés, ahol nincs, illetve nem kérhető a címzett által aláírt tértivevény, ne legyen elfogadható.

6.11 12. cikk – Határidők

6.11.1 Az EGSZB úgy véli, hogy egy ilyen eljárás esetén a bíróságnak nem szabadna a rendelkezésére álló határidőt korlátlanul meghosszabbítania. Az EGSZB azt javasolja, hogy az Európai Bizottság határozza meg a hosszabbítás maximális időtartamát, és a határidő módosítására csak egyszer legyen lehetőség.

6.11.2 Az EGSZB szerint a 12. cikk (2) bekezdése hasonlóképpen elfogadhatatlan. Tekintettel a bíróságok működésére és arra, hogy a határidő be nem tartásának csak ritka esetben vannak jogkövetkezményei, egy ilyen rendelkezés gyakorlatilag garanciát jelent az eljárás kudarcára. Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot a 12. cikk (2) bekezdésének törlésére.

6.12 13. cikk – A határozat végrehajthatósága

6.12.1 Az EGSZB kétségbe vonja a jogorvoslat lehetőségének szükségességét az ilyen eljárásokban. Valójában vagy az eljárásra vonatkozó felső értékhatárnak kellene lényegesen magasabbnak lennie, mint az Európai Bizottság által javasolt összeg – pl. 5 000 euró –, mely esetben a jogorvoslat lehetőségét indokolná a követelés értéke, vagy ha az érték kisebb (pl. nem haladja meg a 3 500 eurót), akkor nem lenne szabad biztosítani a jogorvoslat lehetőségét. ⁽¹⁸⁾

6.12.2 Azt is egyértelművé kellene tenni, hogy a jogorvoslati lehetőségre való hivatkozás csak „rendes” jogorvoslatra vonatkozik, nem pedig az olyan ügyekre, amelyekben a nemzeti jog a követelés összegétől függetlenül minden esetben helyt ad a jogorvoslatnak, ha az ítélet valamilyen szempontból hibás.

6.12.3 Az EGSZB tehát ismét arra buzdítja az Európai Bizottságot, hogy legalább 5 000 euróra emelje fel az eljárás alá tartozó követelések felső határát. Ha azonban az Európai Bizottság 3 500 eurós, vagy ezt meg nem haladó összeg mellett dönt, nem lenne szabad rendelkeznie a jogorvoslat lehetőségéről. Amennyiben 3 500 eurót meghaladó összeget határoz meg, a jogorvoslatról való rendelkezés elfogadható az olyan jogviták tekintetében, ahol a követelés összege magasabb, mint a fenti értékhatár.

6.12.4 Az EGSZB felhívja az Európai Bizottság figyelmét arra, hogy ha a jogorvoslat lehetőségéről rendelkezés születik, akkor a jognak lehetővé kell tennie a bíróság számára a határozat végrehajtásának felfüggesztését olyan jogorvoslati esetekben, amelyekben az azonnali végrehajtás súlyos, szükségtelen következményeket eredményezhet a fellebbező számára, és értelmetlenné teheti magát a jogorvoslati eljárást. Az ilyen esetekben például a végrehajtás felfüggesztésének feltételeként biztosíték nyújtását lehetne követelni.

6.12.5 Végül, amennyiben a jogorvoslatra lehetőség van, egyértelművé kell tenni, hogy a 8. cikk alóli kivételként (amely kimondja, hogy nem kötelező a felek ügyvédi képviselése) a

⁽¹⁸⁾ Ez így van több tagállamban is, Portugáliában például általános szabályként nincs lehetőség jogorvoslatra a 3 750 eurónál kisebb értékű követelések esetében.

tagállamok eljárásra vonatkozó megállapodásai az irányadók, amelyek előírják az ügyvédi képviselést.

6.13 14. cikk – Költségek

6.13.1 A költségekre vonatkozó rendelkezések általában helytállóak. Hangsúlyozni kell azonban, hogy a homályos, szubjektív kifejezések, mint például a „méltánytalan vagy aránytalan” nincsenek összhangban a harmonizációs irányelvel. Az eljárás költsége kulcsfontosságú kérdés és a pontatlan fogalmazás eltérésekhez vezethet.

6.13.2 Az EGSZB megismétli a fizetési meghagyási eljárásokra vonatkozó javaslatát, nevezetesen, hogy a rendeletben világosan fel kell tüntetni, hogy ebben az esetben a tagállamoknak a határon átnyúló vonatkozású jogviták esetén az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésről szóló, 2003. január 27-i 2003/8/EK irányelvet átültető nemzeti jogszabályai az irányadók ⁽¹⁹⁾.

6.13.3 Az EGSZB ezért úgy véli, hogy ezzel kapcsolatban elengedhetetlen annak a követelménynek a megfogalmazása, hogy a vitás feleket már az eljárás kezdete előtt tájékoztatni kell az ügyvédi díjak költségeiről és azok megtérítéséről (ahol ilyen létezik), valamint arról, hogy ezek a költségek mennyiben lennének mások az egyéb alkalmazható bírósági eljárások esetén, ezáltal megadva a feleknek a valódi választás lehetőségét.

6.14 16. cikk – A határozat felülvizsgálata

6.14.1 Az EGSZB rámutat, hogy e jog gyakorlására rendelkezésre álló határidő nem lett meghatározva, és hogy egy olyan homályos kifejezés, mint „feltéve, hogy haladéktalanul cselekszik” nem elfogadható. Ezért úgy véli, hogy ha a szándék valóban az alperes számára rendelkezésre álló védekezési eszközök biztosítása (abban az esetben, ha az iratokat helytelenül kézbesítették vagy az alperes önhibáján kívüli vis maior esemény okán nem tudott védelméről gondoskodni) akkor a kézbesítés akadályozására irányuló cselekmények és késleltetési taktikák elkerülése végett pontosan meg kell határozni azt az időtartamot, ami az alperes rendelkezésére áll a határozat felülvizsgálatának kérelmezésére, mégpedig az eljárás szükségtelen meghosszabbítása nélkül.

6.15 Mellékletek: Kérdőívek

6.15.1 A javasolt rendszer az I., II. és III. mellékletben közzétett kérdőívek használatán alapul. Az eljárások zökkenőmentessége csak akkor garantált, ha ezek a kérdőívek valóban a hivatott céljukat szolgálják.

6.15.2 Az EGSZB jogosan kételkedik a határokon átnyúló jogvitákhoz használt űrlapok gyakorlati hasznában és hatékonyságában.

⁽¹⁹⁾ HL L 26/41., 2003.1.31.

6.15.3 Tegyük fel például, hogy egy olasz vállalatnak tartozik egy lengyel fogyasztó. Ha az olasz vállalat egy olaszországi bírósághoz nyújtja be követelését, a lengyel ügyfél olasz vagy lengyel nyelven kapja-e meg az értesítést és a keresetlevél másolatát? Ha olaszul, akkor mi a biztosíték arra nézve, hogy a fogyasztó megérti azt, és el tudja dönteni, hogy benyújtson-e alperesi előkészítő iratot? Ha pedig lengyelül, akkor kinek a feladata ezeknek a lefordítása? Ezenfelül ki fogja állni mindennek a költségét?

6.15.4 A felperesnek nem csak négyzeteket kell beikszelnie a kérdőívben, néhány kérdésre írásban is válaszolnia kell. Kinek a feladata ezeknek a lefordítása? Ezenfelül ki fogja elbírálni a fordítás hitelességét?

6.15.5 A 2000. május 29-i, a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről szóló 1348/2000/EK rendelet sem csillapítja a fenti aggodalmakat, tekintettel a vizsgált európai eljárás meglehetősen informális jellegére és lassúságára.

6.15.6 Ezenkívül ha a fenti példában említett lengyel vásárló anyanyelvén kapja is meg az európai értesítést, milyen nyelven válaszoljon rá? Ki fordítaná ezt le lengyelről olaszra? Milyen nyelvet használjon, ha ellenkövetelést kíván támasztani? Az

pedig hogy lesz lefordítva? Az ilyen jellegű helyzetek akadályokat teremtenek, amelyek gátolják az eljárás gyors lefolyását és hátrányosan befolyásolják annak költségeit.

6.15.7 Az EGSZB ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy fontolja meg, hogyan lehetne a lehető leghatékonyabban biztosítani, hogy ezeknek az űrlapoknak a használata a határon átnyúló jogvitákban ne veszélyeztesse az eljárás gyorsaságát és költségét, illetve a felek védelemhez való jogát.

6.15.8 Az EGSZB továbbá úgy véli, hogy a kérdőívek túl bonyolultak ahhoz, hogy jogi ismeretekkel nem rendelkező személyek is ki tudják azokat tölteni.

6.15.9 Számos fogalom (kamatláb; %-kal az EKB-alapkamattal felett; adásvételtől elállás; kötelezettségek teljesítése; kármegállapítás; ellenkövetelés) nehezen érthető lehet laikusok számára. Mivel az Európai Bizottság a jogi képviselő általi képviseletet nem teszi kötelezővé, mindenképpen gondoskodni kell arról, hogy a kérdőíveket felhasználó személyek megértsék és helyesen ki tudják tölteni azokat.

6.15.10 Végül, mivel a felek ügyvéd vagy harmadik fél általi képviseletének lehetősége nincs kizárva, ennek igénybevételéről a kérdőívben mindenképpen egyértelműen rendelkezni kell.

Brüsszel, 2006. február 14.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND